

KOMPARÁCIA METÓD VYKAZOVANIA PEŇAŽNÝCH TOKOV V PREHLÁDE PEŇAŽNÝCH TOKOV

Comparing methods of reporting cash flows in the Statement of Cash Flows

Anna Šlosárová

Prehľad (výkaz) peňažných tokov je formalizované usporiadanie jednotlivých príjmov a výdavkov v požadovanej štruktúre. Peňažné toky sa v prehľade peňažných tokov vykazujú v členení na peňažné toky z prevádzkovej činnosti, investičnej činnosti a finančnej činnosti. Určité peňažné toky sa môžu vykazovať alternatívne v niektorej z činností (napr. peňažné toky z úrokov, dividend) a niektoré peňažné toky sa musia uvádzať ako samostatná položka v príslušnej činnosti (napr. zaplatená daň z príjmov, peňažné toky mimoriadneho charakteru). Forma prezentácie peňažných tokov v prehľade peňažných tokov je do veľkej miery závislá na metóde, ktorú účtovná jednotka použije pri vykazovaní príjmov a výdavkov vzniknutých v príslušnom účtovnom období.

Metóda vykázania peňažných tokov je postup, akým sa vykážu peňažné toky v jednotlivých činnostiach. Základná schéma všeobecného prístupu k použitiu metód vykazovania peňažných tokov je takáto:

Prevádzková činnosť		Investičná činnosť	Finančná činnosť
1. priama metóda		priama metóda	priama metóda
2. nepriama metóda			
<i>a)</i> <i>čistá priama metóda</i>	<i>b)</i> <i>modifikovaná priama metóda</i>		

Priamou metódou sa rozumie vykazovanie vhodne zvolených jednotlivých hrubých príjmov a jednotlivých hrubých výdavkov (t. j. nekompenzovaných príjmov a výdavkov) v príslušnej činnosti. V investičnej a finančnej činnosti je možné použiť len priamu metódu vykázania peňažných tokov. V prevádzkovej činnosti sa účtovná jednotka môže rozhodnúť, či použije priamu alebo nepriamu metódu vykázania peňažných tokov.

Priama metóda sa v prevádzkovej činnosti môže uplatniť ako:

- a) čistá priama metóda, pri ktorej sa vychádza z vhodne vytvorených analytických účtov k účtom peňažných prostriedkov, alebo ako
- b) modifikovaná priama metóda, pri ktorej sa vychádza z položiek výkazu ziskov a strát, pričom sa upraví tržby z predaja tovaru, náklady na obstaranie predaného tovaru a ďalšie položky výkazu ziskov a strát, ktoré sa týkajú prevádzkovej činnosti účtovnej jednotky, o zmenu stavu zásob, pohľadávok z prevádzkových činností a záväzkov z prevádzkových činností, o ostatné nepeňažné položky a o ostatné položky, ktorých peňažné toky sú peňažnými tokmi z investičnej činnosti alebo peňažnými tokmi z finančnej činnosti.

Variety priamej metódy vykázania peňažných tokov z prevádzkovej činnosti sa odlišujú v tom, akým spôsobom sa získavajú vstupné údaje.

Pri **čistej priamej metóde** vykazovania peňažných tokov z prevádzkovej činnosti sa údaje získavajú z účtovných prípadov, ktoré sa priamo týkajú pohybu peňažných prostriedkov (príjmy a výdavky); zabezpečia sa analytickou evidenciou k účtom peňažných prostriedkov. V praxi je možné túto požiadavku zabezpečiť pomocou kódovania účtovných prípadov, ktoré

majú dopad na peňažné prostriedky, a tak ich zaradiť už pri vzniku do príslušného riadka prehľadu peňažných tokov, pričom účtovná jednotka si **sama stanoví podrobnosť** členenia skupín hrubých príjmov a hrubých výdavkov súvisiacich s predmetom jej podnikania.

Pri **modifikovanej priamej metóde** vykazovania peňažných tokov v prevádzkovej činnosti sa údaje získavajú tak, že náklady a výnosy týkajúce sa prevádzkovej činnosti, sa upravujú o zmenu stavu súvahových položiek, ktoré k nim vecne prislúchajú. Náklady a výnosy sa začleňujú do rovnorodých skupín, pričom sa vychádza z **položiek výkazu ziskov a strát** a upravujú sa konkrétne o: zmeny stavu zásob, pohľadávok a záväzkov z prevádzkovej činnosti, ostatné nepeňažné položky, ostatné položky, ktoré majú vplyv na investičné alebo finančné peňažné toky. Do úvahy sa berú len tie výsledkové účtovné prípady, ktoré spôsobujú pohyb peňažných prostriedkov. Podstata modifikovanej priamej metódy pri jej praktickom použití je teda v tom, že jednotlivé nákladové položky (spravidla nákladové druhy) sa transformujú na jednotlivé výdavky a jednotlivé výnosové položky sa transformujú na jednotlivé príjmy.

Pri vyčísl'ovaní peňažných tokov z prevádzkovej činnosti pri použití modifikovanej priamej metódy platia tieto všeobecné zásady:

1. Nákladu sa priradí znamienko mínus (považuje sa za potenciálny výdavok, ktorý v konečnom dôsledku spôsobí zníženie peňažných prostriedkov).
2. Výnosu sa priradí znamienko plus (považuje sa za potenciálny príjem, ktorý v konečnom dôsledku spôsobí zvýšenie peňažných prostriedkov).
3. Zmena stavu súvahových položiek majetku pôsobí na peňažný tok vždy s opačným znamienkom, ako sa vyčísl'í. Ak je zmena stavu kladné číslo, v prehľade peňažných tokov bude pôsobiť ako záporný peňažný tok; ak je zmena stavu záporné číslo, v prehľade peňažných tokov bude pôsobiť ako kladný peňažný tok. Ak sa napríklad zvýši stav zásob vlastnej výroby na sklade, znamená to, že účtovná jednotka počas účtovného obdobia vyrobila viac výrobkov, ako predala, a v konečnom dôsledku to spôsobí zníženie peňažných prostriedkov.
4. Zmena stavu súvahových položiek záväzkov pôsobí na peňažný tok vždy s rovnakým znamienkom, ako sa vyčísl'í. Ak je zmena stavu záporné číslo, v prehľade peňažných tokov bude pôsobiť ako záporný peňažný tok. Ak je zmena stavu kladné číslo, v prehľade peňažných tokov bude pôsobiť ako kladný peňažný tok. Ak sa napríklad v účtovnom období zvýšil stav záväzkov voči zamestnancom, znamená to, že účtovná jednotka počas účtovného obdobia im zaplatila menej ako jej vzniklo nových záväzkov, a teda peňažné prostriedky zatiaľ nepoužila.

Pri nákladoch ide zjednodušene o takýto postup:

– Náklad
+/- Zmeny stavu príslušných súvahových položiek
= Výdavok (–) alebo zníženie výdavku (+)

Pri výnosoch ide zjednodušene o takýto postup:

+ Výnos
+/- Zmeny stavu príslušných súvahových položiek
= Príjem (+) alebo zníženie príjmu (-)

Pri čistej priamej metóde i modifikovanej priamej metóde ide v konečnom dôsledku, zjednodušene povedané, o rovnaký princíp vykazovania peňažných tokov:

+	Príjmy peňažných prostriedkov
-	Výdavky peňažných prostriedkov
=	Čisté peňažné toky z prevádzkovej činnosti (+/-)

Pri nepriamej metóde vykazovania peňažných tokov z prevádzkovej činnosti sa vychádza z výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov, ktorý sa upravuje o vplyv nepeňažných položiek (ide o položky, ktoré majú vplyv na výsledok hospodárenia z bežnej činnosti, pri vzniku, keď sa o nich účtuje, nespôsobujú pohyb peňažných prostriedkov a týkajú sa prevádzkovej činnosti, napríklad odpisy dlhodobého majetku, rezervy, opravné položky); vplyv zmien stavu zásob, pohľadávok z prevádzkovej činnosti a záväzkov z prevádzkovej činnosti počas bežného účtovného obdobia a všetkých ostatných položiek, ktorých peňažné toky sú peňažnými tokmi z investičnej činnosti alebo peňažnými tokmi z finančnej činnosti.

Pri vyčísl'ovaní peňažných tokov z prevádzkovej činnosti pri použití nepriamej metódy platia tieto všeobecné zásady:

1. Náklad sa k výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov pripočíta. Napríklad odpisy dlhodobého hmotného majetku sú nákladom bežného účtovného obdobia a znižujú výsledok hospodárenia, nie sú však výdavkom, preto sa pri transformácii výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov na peňažný tok musia k tomuto výsledku hospodárenia pripočítať.
2. Výnos sa od výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov odpočíta. Napríklad úroky, o ktorých sa účtuje na účte 662 - *Úroky*, sa musia vykazovať v samostatnom riadku, preto sa v tejto časti prehľadu peňažných tokov predpokladá, že sú nepeňažnou operáciou a ich hodnota sa od výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov odpočíta. [Zúčtovanie rezerv a zúčtovanie opravných položiek sa od 1. 1. 2007 neúčtuje do výnosov (ale ako zníženie nákladov, resp. len súvahovo), preto ich tu nemožno uviesť ako príklad.]
3. Zmena stavu súvahových položiek majetku pôsobí na peňažný tok vždy s opačným znamienkom, ako sa vyčíslí. Postupuje sa rovnako ako pri modifikovanej priamej metóde.
4. Zmena stavu súvahových položiek záväzkov pôsobí na peňažný tok vždy s rovnakým znamienkom ako sa vyčíslí. Postupuje sa rovnako ako pri modifikovanej priamej metóde.

Zjednodušene ide o takýto princíp:

+/-	Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov
+/-	Nepeňažné operácie ovplyvňujúce výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov
+/-	Zmeny stavu pracovného kapitálu (t. j. pohľadávok z prevádzkovej činnosti, záväzkov z prevádzkovej činnosti, zásob, krátkodobého finančného majetku, s výnimkou toho, ktorý je súčasťou peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov)
+/-	Ostatné položky, ktorých peňažné toky sú peňažnými tokmi z investičnej a finančnej činnosti (vylúčia sa z tejto časti)
=	Čisté peňažné toky z prevádzkovej činnosti (+/-)

Podobnosť modifikovanej priamej metódy a nepriamej metódy vykázania peňažných tokov z prevádzkovej činnosti je v tom, že položky, o ktoré sa upravuje východiskový údaj, sú v podstate rovnaké. Rozdielnosť je však vo východiskovom údaji; pri nepriamej metóde je to výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov, pri modifikovanej